

Danielpa Qillqan - Pusaq Chunka Hukniyuq

Laodicea nisqapi Adventismo ukhupi tarihiamanta qillqakuyta musuqmantallainchay nisqata qhawaqchaspa: “sapa p’unchaypa” nisqamanta ch’aqwayta suyt’uchispa qhawarispa

Jeff Pippenger
2024-02-14

Imapaspaqmantapas ruwayman chayasqaman yuyaychakuyqa manam imapaqpas valechu, chayasqata mana allinta sut’ichanki chayqa, imaynan ruwasqa karqan Laodicea Adventista historiador-kunapaq, paykunaqa yachaysapa hina rimarinku Minneapolis llaqtapi 1888 watapi Hatun Huñunakuypi ima circunstancias kasqanmanta, ima runakuna chaywan tinkisqa kasqanmanta. Inspirado comentarioqa chay ruwayta reqsichin Korahpa, Datanpa, Abirampa hatarikuynin kutimuy hina kasqanta, mayqinchus kallpachasqa karqan chay taripayninwan paykunata churarqan chunka tawa watakuna ch’in pampa purinankupaq, wañunankukama. Chay kikin taripaymi rimarisqa karqan Laodicea Adventismopaqpas.

Hatariykunaqa karqa pakasqa rimanakuykuna, chaypi hatarikujkunaqa anchata Laodicea-niriy mana rikuywan ñakarispas, mana atirqankuchu entiendenaykuta Diospa yachashasqanta punku wichq’asqa ukhupi rurasqankuta hinaspa hatarisqankuta. Imaynachus Coré, Datán, hinaspa Abiram karpankupi pakakuspa planokunata ruraraqanku hinaspa Moisésqa contranpi hatarisqankuta mast’arqanku, chayhinallataq 1888 watapi ñawpa runakunaqa wasinkupa wichq’asqa punkunkuna qhepapi pakakuspa, Hermana Whitepa, churinpa, hinaspa akllasqa willakuqkunapa contranpi qhaparikuyta ruranankupaq yuyaychakurqanku. Chay p’unchawmanta pacha Hermana White, Jones hinaspa Waggoner maqanakunapaq kasqanku.

Adventismoq chusku mirayninkunaqa aswanta-aswanta hatun chakisqa kachkarqan huchallikuyninpi, Ezequiel qillqap pusaq ñiqinpi rikuchisqa hina. Rikch’ayninkunapa wasinkuna, aycha templopi hinallataq runapa templonpipas, mana allin yuyaywan sinchita sayarichisqa kachkarqan, hinaspataq espiritualismo ñawpaq machukunaman tiyarikurqan, paykuna runakunata waqaychanankupaq churakusqa kachkaptinku. 1888 wataman qayllaykuspataq, ñawpaq machukunaqa iskayninta ruwarqanku: Bibliapa kamachikuyninman t’aqrispa rimarqanku, chaymantaq Profeciapa Espiritunpa kamachikuyninmanpas; hinaspataq 1884 watapiqa kichasqa rikuykuna tukukurqan. Kelloggpa panteísta espiritualismonta 1888 manaraq chayamuchkaptin historiapi yaykuyta qallariq kachkarqan, hinaspataq 1888 wataqa iskay ñiqin miraypa chayamunanmi. Adventist historiador-kunaqa tinkuypi rikuchikusqa hatarikuypa cheqaq testimonionta manachá qillqarqankuchu, ichaqa inspiraciónman hina hanaq pacha Vigilantekunaqa “sapa simita uyarispa qillqarqanku”, chay “simikunata hanaq pacha librokunapi.”

Ezequielpa “pacchapi siq’isqa pakasqa cuartokuna” nisqanwan rikuchisqa hatarikuq kayqa, cheqaq cimientokunapaq huk maqanakuyta rikuchirqan. Profetisapa warmipa contranpi, akllasqa chaskikunaq contranpipas huk maqanakuyta rikuchirqan, hinaspapas espiritismopa chayamunanta señalarqan. Chay miraypi, qatiq hatun maqanakuyqa Satanaspa ruwasqa kanan karqan, William

Millerpa cimientokunapa sapaq cimientonkunataq contranpi.

Millerqa llapa willakuy proféticakunapa churananta sayachirqa yuyayman hina iskay ch'usaqyachiq atiynikuna Daniel qhelqapi pusaq kaq capitulopi, chunka kimsayuq kaq versículopi, paganismo nisqawan sut'ichasqa kasqankuta, chaymanta papalismo qatiq hamusqanta. 1901 watapiqa, Lewis Conradi, Alemania llaqtapi Laodicea Adventismopa huk umalliqnin, waqmanta apamurqa urmasqa protestante qhawariyta, nisqantaqa Daniel qhelqapi “the daily” sutiyoqqa Cristopa santuariopi ministerionta sut'ichan.

1888 watapi Minneapolis tantiyllapi tantakuy qhipan historiapa pacha ukhupi, kawsay allinchay llamk'aypa umalliqninpa espiritismon ancha wiñayta qalltarqa, umalliqkunapurapi karunchakuyqa sutinchasqa kachkarqa, Joneswan Waggonerwan willakuyta mana chaskisqankumanta qhipa llakikuykunapas aswan sasa tukuspa. Musuq pachak watapa qallariyninpi, W. W. Prescott, Laodicea nisqa Adventista umalliq, apostata protestantismopa yachay wasinkunamanta teología nisqapi atiykuna chaskisqa, satanaspamanta nisqanta hap'irqa Conradiq “sapa p'unchay” nisqamanta qhawariyninta mast'arinanpaq; hinallataq wiñaypaq hina kasqanman hina, “atipaqkunaqa historiata qillqanku.”

Santo angelkunapa cheqaq historiata qillqarqanku, ichaqa Laodicea Adventismoqa “sapa p'unchay” nisqapa Millerista yuyaychasqa chaskisqa mana chaskisqanmanta rimanakuq ch'aqwaypa huk histórico posiciónninta paqarichirqa, chaymi Laodicea Adventismopi ima “mana yachaq” runapas iñinanpaq saqin, “sapa p'unchay” nisqapa willakuynin, mayqintachus Hermana White riqsichirqa “hanaq pacha manta qarqusqaku angelkuna” nisqamanta hamusqa kasqanta, cheqaq yachachiy kasqanta. Iskay chunka watakuna qallariyninkunapi W. W. Prescott ñawpaqman llusqirqa The Protestant sutiyoq huk qillqasqa publicación rurasp. Chay publicaciónpa llapan hatun yuyayñinqa Millerpa “sapa p'unchay” nisqamanta yuyaynin pantasqa kasqanta yachachiyki karqa, hinallataq apostata protestantismopas—maypichus pay teología yachaypaq kamachikuykunata chaskirqa—Cristoman supaypa símbolo churaypi cheqaq kasqanta. Chay historiapi A. G. Daniells (General Conference President) Prescottwan hukllachasqa karqa cheqaq kaqpa contranpi supaypa maqanakuyki, mana imapas qhawaspas Hermana White sut'inchaspas Millerpa “sapa p'unchay” nisqamanta yuyayninta allin, cheqaq kasqanta qhawaychasqanta.

“Señorqa rikuchiwaraqmi 1843 watapi cuadroqa paypa makinwan pusasqa kasqanta, hinallataq mana ima partellampis tikrasqa kananpaqchu kasqanta; yupaykunapas pay munasqa hinam kasqaku. Paypa makinqa wakin yupaykunapi pantasqa kasqanta hawanpi karqa, pakaspa, chaymi mana pipas rikuyta atirqachu, makin apasqa kaman.”

“Chaymantaqa rikarirqani ‘Sapa p'unchay’ nisqaman hina, ‘sacrificio’ simiqa runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa qillqasqa textoman mana kasqanta; hinaspa Señorqa chaymanta allin qhawayta qorqa juicio pacha waqyayninta willarqanku chaykunaman. Hukllachasqa kay karqanmi, 1844 watamanta ñawpaqta, yaqa llapaqmi ‘Sapa p'unchay’ nisqamanta allin qhawariypi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta pacha, ch'iqnipi, huk qhawariykunata chaskirqanku, hinaspa tutayaywan ch'iqniypas qatirqa.” Review and Herald, November 1, 1850.

Prescottwan Daniellswan “sapa p’unchaymanta” chiqap yachachiyta atacasqanku tiempopi, paykunaqa kay yachaymanta huk aslla runakunapa yuyayninta rikch’arisqanku. Chay ch’akway p’unchaykunapi Sister Whitepa paykunaman qusqan yuyaychakuyninqa karqan iskayninkuta upallaypi saqenankupaq, ichaqa chaytaqa aswan allin rimaywan nirqan, hina: “upallaypi kachkan yachaysiki.” Pantasqa qhawariyninkumanta paykunata anyaspanpas, “sapa p’unchaymanta” yachachiyqa mana pruebayuq tapuy hina rurasqa kananpaqchu kasqanta allinta hinaspa kallpachaywan nispa rimarqan. Historia-pa musuqchasqa qillqaqkunaqa, mayqinchus historia-pa huk ruwaynin kasqa, chay revisionismo nisqaqa católica iglesiapa Jesuita ordenninmanta qallarisqa nispa reqsisqa, paykunaqa “sapa p’unchaymanta” yachachiy mana pruebayuq tapuy hina rurasqa kananpaqchu nisqanmantam Sister Whitepa rimariyninkunata apaykachanku, doctrina-ta chiqap sonqowan chaninchayta hark’anankupaq. Paykunaqa paypa rimariyninkunata pantayman apanku; imaraykuchus “sapa p’unchaymanta” yachachiyta mana ch’aqwayta hatarichinankupaq yuyaychakuqtin, sapa kuti rimarisqanwan kуска mast’arqan hina rimaykunata, kay hina: “kay p’unchaypi,” utaq “kunan circunstancias ukhupi.”

Profetisakaspas, payqaqa huk hatun ch’aqwayta sayachiyta munarqa, iglesiapi llapa patapi hatun rakiyta apamunaypaqña kashaqta, wakin pisi runakuna rayku, paykuna umalliqkuna kasqankurayku imatapas paykuna cheqaq kayman hina churashqankuta yachachinankupaq atiyuniyuq kasqankuta yuyaspa. Hinaspataq Señorqa, paypa kallpachasqanwan, supaypa rurayninta hark’arqa wañunaykama. Chaymantataq 1931 watapi, “the daily” nisqap cheqaq kayninta qipanman churayta munaspa musuq kallpachay ruwayqa yapamanta qallarisqa, qhipamanpas hunt’asqa karqa. Kunan p’unchaykunapi, “the daily” nisqap ima kasqanpa cheqaq hamutayninqa Laodiceo Adventismopi pisi runakunap hamutayninmi, kunan kaq circunstanciakunapiqa “the daily” nisqaqa mana iskayrayaypaqmi huk prueba tapukuyña.

Mayqin yuyaykuna cheqaq yachayta hap’iqtinqa mana huk pruebaychu karqan; ichaqa mayqin cheqaq yachaypas pantasqa nispa sut’inchasqa kaptinqa, chaymi huk prueba. Qillqasqa makin qillqakuna huñusqanmanta ruwasqa, Manuscript Releases nisqawan sutichasqa, 1980 watakunapi, icha chayman qayllapi, rikhurisqa karqan huk qillqa, chayqa “the daily” nisqamanta Prescottwan Daniellswan qhawariyninkuman sayarispan sinchi chiqnikuywan sut’i kasqan hinam, Millerpa qhawariyninta paypa allinchasqanpas.

“Kay kawsayniykupi kay pachapiqa mana yuyayninchikkunata karunchananchikchu sapalla qanchaymanta, ñuqanchikman qusqa karqan chay hatun huñunakuypi, conferenciaykuq tantanakusqanpi unanchaq rikch’ayninta qhawarinanchikpaq. Chaypin wawqi Daniells karqa, paypa yuyayninta awqa llamk’achisqan; hinaspa qampa yuyayniykiwan Elder Prescottpa yuyayninpas llamk’achisqa kasharqan hanaq pachamanta qarqosqa angelkuna rayku. Satanaspa ruwasqanqa karqan yuyayninchejta pantachiy, uchuy hinalla qillqakuna, ch’ulla simikuna apamunapaq, chaykunataqa Señor mana samincharkisunkichu apamunaykichikpaq. Manam ancha allinmi karqan. Ichaqa kayqa achka imata niqmi karqan cheqaq kaypa causanpaq. Hinaspa yuyayniykichikpa yuyasqankuna, sichus qankuna karunchasqa kayman aysakusqaykichik uchuy qillqakunaman utaq ch’ulla simikunaman, chayqa Satanaspa yuyaychasqan ruwasqanmi. Pisi imakunata allichay qillqasqa librokunapi, qankuna yuyankichik hatun ruwana ruwashasqaykichikta. Ichaqa ñuqaqa kamachisqa kani: Upallayqa

rimaymi.”

“Niytaqmi: ama huchuychasqaykichista saqeychis. Supaypa kay munaynin hunt’akuyta atispaqa, chayqa qankunaman rikurinman hina llank’ayniykichis yuyayninpi aswan musphay atiyuniyuq hina qhawasqa kanman. Awqaqpa yuyayninmi karqa llapa chay mana allin hina qhawasqa rikch’ayninkunata churay, maypichus tukuy imaymana yuyayniyuq runakuna mana huk yuyayllapi acuerdoyuq karqankuchu chayman.”

“¿Imataq chayri? Supayta kusichiq llank’aymi hunt’akapunman karqa. Hawa runakunaman huk rikuchiy qusqa kanman, mana ñiyninchikmantaqa, aswanqa paykunapaq allin kaqlleta hina, chaymi runa kaypa kawsayninpi imaymana kasqakuna wiñachinman, hatun pantasqatan rurman, chay qori pacha ratukunaqtaq ocupanman, chaykunataq kallpawan llamk’achikunman karqa hatun willakuyta llaqtaman apamunapaq. Ima yachachisqamantapas ñuqanchik llank’asqanchik rikuchiykunaqa manan llapallanpas tinkunmanchu karqa, chaypa rurayninkunataq ñiñikunap, mana ñiñikunap ima yuyayninkutapas pantachinman karqa. Kaymi Satanás nisqapa cheqaqta wakichisqa karqa pasanapaq—imatachus hatunchasqa kayta atinqa mana huk yuyayniyuq kasqaman hina.”

“Ezequielpa 28 kaq kapitunta ñawiychay. Kunanqa, kaypi hatun llamk’aymi kashan, maypichus mana riqsisqa espíritukuna rikurichiyta atinku. Ichaqa Señorqa huk llamk’ayta ruwanapaqmi kachkan chinkachkaq almaskunata qespichinapaq; hinaspa maykunapichus Satanás, pakasqa rikch’akuyninwan, hunt’achiyta atinman, filasninchikman pantayta apamuspa, chaytaqa allinta tukuchanqa, hinaspa llapa chay huch’uy sapanchaq kaykuna hatunyachisqa, sut’ipi rikuriqmi kanqaku.

“Ñawpaqmantapacha rikuchisqa karqani Señorqa mana Elderkuna Daniells nitaq Prescotttapas kay llamk’aypa qepinwan qonqachu nispas. ¿Satanaspa sallqakuykuna yaykuchisqa kanmanchu, kay “Diario”pas hina hatun asunto kananpaq, yuyaykunata pantachinapaq hinaspa kay ancha importaqa pacha llamk’aypa ñawpaqman puriyinta hark’anapaq? Mana kananchu, imayna kaptinpas. Kay asuntoqa mana qallarichisqa kananchu, imaraykuchus yaykuchisqa kananpaq espirituqa hark’asaqmi kanman, hinaspa Luciferqa sapa kuyuriyninta qawachkan. Satanaspas rurana agencianakuna llamk’ayninta qallariyman, chaymanta ch’aqwaymi filanchiskunaman apamusqa kanman. Qankunapaqqa mana qayasqasqachu pantaymanta huk rikch’aq yuyaykunapa t’aqanakuyta mask’anaykichikpaq, mayqinpas mana pruebanapaq tapuy kaptin; ichaqa upallayniykichikqa rimaymi. Noqaqa kay asuntoqa llapa sut’ita ñawpaqniypi kachkan. Supayqa atispa mayqentapas llaqtanchikmanta kay asuntukunapi umalliyta atinman chayqa, imaynachus rurayta munarqan hina, Satanaspas causanmi atipanman. Kunanqa mana suyaspa llamk’ayqa hap’isqa kanan, mana [huk rikch’aq] yuyaypas rimarisqa kananchu.”

“Satanásmi kallpachinmanmi chay qari-kunata, noqaykumanta llusqisqakunata, mana alli angelkunawan huñunakunankupaq, hinaspa mana ancha importaqa tapukuykunapi llamk’asqanchikta qhiparichinankupaq; hinaspa hayk’a kusikuychá kanman chay awqaq campamentonpi. T’aqanakuychik, t’aqanakuychik. Llapa sapanchaq kaykuna pampachasqa kachun. Kunanqa llamk’asqanchikqa kaymi: llapa cuerponchikpa kallpanta, umanchikpa hinaspa nervionchikpa kallpanta tukuyta churayku, kay sapanchaq kaykunata ñanmantanchik urqunapaq, hinaspa llapanchik huk sonqolla tupanakunapaq. Sichus Satanás hatun mana

santoyasqa yachayninwan aslla huk hapiyta atipaqman karqa, [kusikunmanmi].”

“Kunanqa, imaynatas ruwashasqaykita qawaspaymi, sonqoypi tukuy chay kasqanta hinallataq imayna ruwaykunapas kanman chayta yachasqani, ñawpaqman riykunkichis chaymanta, ñoqaykumanta ripusqa runakunaman aslla kaptiypas atiyta quspaykichis, ñoqaykuq chawpinman pantasqa qichuyta apamunankupaq. Yuyayniykichispa mana allin kayninmi Satanas munasqan hina kanman karqan. Qapariyniykichiswan willakusqaykichisqa mana Chuya Espirituq kacharisqanwanchu karqan. Yachachisqas kani qankunata niynaypaq: Dios pusasqan qarikunaq qillqasqankunapi pantaykunata maskhasqaykichisqa mana Diosmanta saminchasqachu. Hinaspa kay yachay Elder Daniells runakunaman qusqan kanman chayqa, ama ima hina kaptinpas huk kamachiq kamayta payman quychischu, imaraykuchus mana atinch uchanmanta rurayninman tantiyta hap’iyta. Kay asuntomanta upallayniykichismi yachayniykichisqa. Kunanqa, wañusqa karikunapa rurasqa qillqakunaq rikhurichiyninkunapi pantaykunata maskhay hina tukuy imapasqa mana mayqennikichismanpas Dios qusqan llamk’anachu. Chayrayku, kay karikuna—Elders Daniells hinallataq Prescott—Ilaqtakunapi llamk’ananpaq qusqan kamachikuykunata qatiptiykuqa, achka, ancha achka runakunan cheqaq kayman yuyayninpi churasqa kanman karqan, tikrasqa kanman karqan, kallpasapa karikuna [kunan] chay mana hayk’aqpas taripasqa kanankumanta maypichus churakusqa kashanku, chaypi.”

“Tukuy pachataqa huk hatun aylluta hina qhawana. Chay hina yachaypa pukyu kaptinmi, imaraykutaq kay pachata watakuna unuyta wañunankama saqirankichik, Señorniyku Jesucristo qosqan willakuyninkunawan? Cheqaq religionqa yachachiwanchik llapa qhari warmita qhawananchikpaq allinta ruray atisqanchik runa hina.

“Kayqaqa achka watakunamanta qillqasqaña kashan: ‘Yuyay allinta chaninchasqa,’ Elder Andrewsman testimonio. Yuyayqa yachachisqa kanman atiy tukunanpaq ima p’unchawpi rimananpaq kasqanta hinaspa ima q’epikuna hap’iqanapaq chaymanta apananapaqpas yachananpaq, imaraykuchus Cristoqa qampa Yachachiqniykin. Hinaspa anchata mancharqani qanmanta [maypachachus qawanaykipi] yachayniykita hatarichispa hinaspa huk ñanpi purisqaykita, chaywan yuyaykuna mana hukllañas kasqanta yaykuchinaykipaq. Señorqa waqyan yachaq runakunata, paykuna upallallam kachun maypachachus chayqa paykunapaq yachay kasqanta. Sichus hunt’asqa runa kayta munanki, Jesus Cristomanta santu kayta munanki. Kunanqa huk llamk’ayraq qallarisqa kashan, hinaspa yachay rikuchikunqa sapa ministropi, sapa conferencia-pa presidentenpi. Ichaqa kaypiqa karqan huk llamk’ay qampaq watakuna ñawpaqta hap’iyta, maypichus qam munasqa karqanki kay kikin llamk’aypaq kunkaykita oqarinaykipaq. Cristoqa llapa runankunaman sut’inchaykuna especiales qoran imata ruwananpaq hinaspa imakunata mana ruwananpaqpas. Hinaspa pisi tiempollaña qhiparinchis Señorpa chanin kayninta ruray tukukunanchispaq. Qamqa entiendenkiman Señorpa ñanninta. Qawarqani munayniykita imakunata apayta qam kiki yuyasqaykiman hina, presidenteta churakusqaykimanta qhipaman. Yuyarqankin admiraypaq imakunata ruwanaykita, chayqa Dios mana qampa makiykikunaman churakusqan llamk’ay karqanmanchu ruwanaykipaq. Kunanqa llamk’ayniykiqa manam ñit’iychu, aswanqa sapa necesidad-ta atisqanman hina paskay, sichus Señorqa qanta chaskisunki servinaykipaq. Ichaqa ancha usqhayllam qam rikuchirqanki mana yachaypas nitaq santu kaywan chanin juzgamientopas

qanmanta rikuchisqa kasqanta. Asuntokunata qam ninallaraqmi qallarirqanki, chaykunataqa manam chaskisqachu kanman karqan, mana Señor k'anchaqta qorqanman chayqa.”

“Yachachisqa kani chay hina usqhaylla kuyuykuna mana rurasqa kananpaq, qanqa conferencia-pa umalliqninman akllasqa kanaykipaq, huk watawanpas. Ichaqa Señorqa mich'an manaña chay hina usqhaylla ruraykunata, kay asunto Diosta qayllapi mañakuspa apasqa kanan kama; hinaspa qanman willakuq hamusqa kasqanrayku, Señorpa llamkaynin conferencia-pa umalliqninpa hawanpi churakusqa kasqanqa ancha chaninchasqa, ancha manchayllapaq kamachikuyniyuq responsabilidad kasqanta, mana ima allin yuyayniyuqchu karqan, imayna rurasqayki hina sinchita lloqsispa ‘Diario’ nisqamanta rimaypi, hinaspa yuyaspa qanpa influencianwan tapukuq asuntoqa nisqallamanta kuskanchasqa kanman. Chaypi karqan Elder Haskell, paymi llasasaq responsabilidades apaq, chaymanta Elder Irwinpas kan, hinallataq achka qharikuna, ñoqaqa sutichaymanmanmi, paykunapas chay llasasaq responsabilidadesniyuq kanku.”

“¿Maypitaq karqa machu runakunapaq yupaychasqayki? ¿Ima kamachiytaq rurayta atiwaq, mana llapa aswan allin yuyayniyuq, kamachikuq runakunata huñuspa chay asunto ta tupachinankupa? Ichaqa kunanqa asunto ta allinta qhawaykusun. Kunanqa wakmanta yuyaykuytañas kanan, Señorpa taripayninchu kay, mana rurakusqa llamk'aypa ñawpaqninpi, qankunapa kallpachakuykita rikhuchinaykipaq chay llamk'ayta huk wata mastaraq apaykuspa. Sichus chay llamk'ayta huk wata mastaraq apaykunkichik, qankunawan hukllanakuspa yanapasuqkunawan, qampim hinaspa Anciano Prescottpim huk tikray kanan. Hinaspa sonqoykichikta Diospa ñawpaqninpi pisi kayman churaychik. Señorqa qankunapi rikunan tiyan hukniray experiencia rikuchisqa kasqanta; imaraykuchus, sapa kutipipas runakuna musuqmanta kutirichisqa kananpaq munasqachu karqan, kay kunan p'unchaypi chayqa Anciano Daniells hinaspa Anciano Prescottmi.”

Qanchis qhari akllakusqa kanankupaq, yachayniyuq qharikuna kaspera, Diospa gracianniyuq rurayninwan kutirikusqa kanku nisqapa rikuchisqanwan. Pipas qharikuna hina ñawsaqchasqa kaspera mana atinchu imaraykumanta ima ruwayman chayanmanmanta yuyaymanayta, chayrayku mana qhawarispa saqeyta munanku llamk'aypa responsabilidadesninta apaq qharikunata chay konferenciakunapa presidentenkunatapas, [chay] qharikuna [hina] iskay watamantapas aswan kay llamk'ayta apanakuqkuna mana yupaychasqa kanankupaq, hinaspa chhullunkay sonqomanta lloqsisqa hinallataq chay hina huk consecuencia pasanapaq, chaymi qharikuna saqeykunku ñawpaq watakunapi paykunapa ñawpaqenpi waqaychasqa kachkaq kikin llamk'ayta—llaqtakunapi llamk'ayta—hinaspa mana, utaq ancha pisillata, machu qharikunaman yuyaychakuyninkupaq uyariy qosqachu, aswanqa runakunaman willanku imakunachus paykuna akllanku qoyta munasqankuta; chayqa kikiillanmantapuni testimoniota apamun chay qharikunapa mana allin kasqanmanta, chay hatun hinallataq admirakuypaq llamk'aypi hap'iqasqa kanankupaq.

“Cristo mana wañusqachu. Payqa manan hayk'aqpas saqinqachu llanq'asqan chhika musuq, mana riqsisqa hina ñanpi apakunanpaq. Ama liwrokunata llamk'achiychu. Sichus ima tikraypas cheqapuni munasqa kanman chayqa, Diosmi chay tikraypi takyaq kikinchasqa kachkananpaq kamachinqa; ichaqa huk willakuy runakunaman hatun responsabilidadkunawan

kuyusqa kaptin, [Dios] mañan cheqaq kasukuyta, munakuyniyuq ruwanawan llamk'aqta, alma-taq pichanaqta. Ancianokuna Daniellswan Prescottwan iskayninku kutiqmanta cheqaq tikrasqa kanankupaqmi necesitanku. Huk mana riqsisqa llanq'ay yaykumusqa, chayqa manan Cristo kay pachaman hamuspa ruwanampaq hamusqan llanq'aywan takyaqchu; llapa cheqapuni tikrasqa kaqkunataq Cristopa ruwasqankunatan ruwankuq."

«Llapañikmi yaykunakuyta rurananchik, chay ruraytayá Taytata hatunchanqa. Chayamurqanchikmi krisisman—kay wakichiy pacha ukhupim Jesucristoq kasqanman hina tukuyta qispichinakuyta, icha mana chayta ruranata qallariychu. Anciano Daniells, ama qespichisqa kasqaykita yuyaychu, kikin hina circunstanciakunapi imaynam rurarqanki hina, vozniykita alto patapi uyachinaykipaq. Hinaspa entiendey: conferencia-pa presidente-ninqa mana kamachiychu. Payqa llank'an Diospa chaskisqan yachaq runakunawan kуска, presidentekuna hina churasqa kasqankuwan. Mana qespichisqa kanchu Diospa chaskisqan qillqaqkunapa qillqasqankunaman sat'ispa yaykunampaq, imprimesqa librokunapi. Manam astawan kamachiq, munayninwan llullachiq atiyta apamunankuchu, mana kamachiq, munayninwan llullachiq atiyanta aswan pisita rikuchinku chayqa. Krisismi chayamunña, imaraykuchus Diosqa p'enqachisqa kanqa.»

“¿Imayna Señorqa qhawan mana llamk'asqa llaqtakunata? Cristoqa hanaq pachapi kashan. Kunanmi reqsichikuyqa kayta ninan: ‘Manam kanchu rey hina kamachi. Kunanmi kay pachap crisisnin chayamun. Kunanqa Ñoqam kani atiy salvaypaq utaq chinkachiypaq. Kunanmi tiempokachkan llapankunap destino-ninku Makiyki kasqanpaq. Kawsayniyta qowarqani pacha salvakunampaq. Hinaspa “Ñoqa, wiharichisqa kaptiy,” qespichiy gracia-ya qosqaymi rikuchinqa llapaqpas, pichqakuna Diospa rikch'ayninman hina rurachisqa kayta munanku, hinaspa Ñoqawan hukllachasqa kanqaku, paykunapas llamk'anqaku imaynatachus Ñoqa llamk'ani redeemiya gracia-yoq atiyiniwan chay hinata.’ Pipas munanman chayqa, wawqe-panankunawan kуска hap'ipakuchun chay llamk'ayta ruwanankupaq, maypi responsable puestokunapi kaspera Señorpa qosqan yuyaychasqanman hina, hinaspa ancha sonqowan maskhachun hunt'asqa tinkusqalla llamk'ayta Paywan, pacha hinata munasqanrayku kawsayninta qospa hunt'a sacrificiota ruwarqan pacha salvakunampaq. Rimani ñoqanchikpa ministrokunaman, llaqtanchikkunapi llamk'ayman yaykukuspa, Simipa ministerionta qatiqta hawanankupaq samayniyoq, sagrado kay kachun. Manam atisunmanchu runakunap yuyayninkuman allin allinta aswan allin impresionta ruwayta, sichus ñoqanchik...”

“P'anqayniymanta qillqani. Chiqaq kayninqa imayna Jesús-ka kasqanta—rimaychay, mañakuychay, sapanka simita llamp'u kayninpi creechay. ¿Imataq tarinki, pantasqakuna apamusqa kaptin iniyta saqispa llullachiy supaykunaman uyariq runakunapa ñawpaqninman, runakuna mana unayñachu ñoqaykuwan iniy-ka kasqaku? ¿Supaypa ladonpin sayanki? Mana llamk'asqa chakra-kunaman sonqoykita churay. Huk llapan pachapi ruranakuy ñawpaqninchik-ka kashan. Juan Kellogg-ka rikuchiykuna qosqa kani.”

“May sumaq rikch'akuq runam siq'isqakusa karqan chay qhawarisqanmanta yuyaykunata, paypa qhawarichisqan allinrikchay, ichay pantachiy argumento-kunapa yuyayniykunata, cheqaq Bibliamanta chiqaq yachachiywan mana kikin sentimentokunata. Huk musuq imatapas maskhaspa yarqhaywan unuymanta ch'akisqa hina kaqkunaqa yuyaykunata ñawpaqman

apamurqanku [chhika allinrikchaqta], chayrayku Elder Prescott hatun peligropi karqan. Elder Daniellspas hatun peligropi karqan [kayman] urmaykuspa huk pantasqa umallikusqapi watasqa tukuyman, kay sentimentokuna llapa maypipas rimarisqa kaptinqa musuq pacha hina kanman nispaspa.”

“Arí, chayqa kanmanmi, ichaqa paykunapa yuyayninku hina hap’iska kashaqtinku, qhawachisqa kani Hermano Daniellswan Hermano Prescottwan kawsayninkuman awasqankuta huk espiritual[ista] rikch’ariyniyuq yuyaykunata, hinaspa llaqtanchik runakunata pusasqankuta sumaq yuyaykunaman, maychus atispaqa, akllasqa kaqkunatapas pantachinankupa. Qillqayniywan sut’ichayta kani [kayta] kay wauqekuna pantasqa yuyayninkupi pisiyninkunata rikunankuta, chaykunam cheqaq kayta mana allin churaspa iskayrayayman churayman; hinaspa [chaywanpas] paykuna sayarinkuman hatun espiritual discernimientoyuq hina. Kunanqa paykunaman ninay kani [kayta]: kay asunto qhawachisqa kaqtinmi, Elder Daniells trompeta hina rimayninta oqarichispa “Daily” nisqamanta yuyayninkuta amach’ashaqtin, qhipa llusqiykuna qhawachisqa karqan. Llaqtanchik runakuna pantasqa tukusharqanku. Ñoqaqa chaypa ruwayninta rikurqani, hinaspa warnikuykuna qosqa karqanku: Elder Daniells mana ima tukukuyninmanta yuyarispa chayhina sonqonman churakuspa hinaspa Diospa puquyninwan kasqanta creechikuspaqa, iskayrayayqa sapachakusqa tarpusqa kanman karqan rankunanchikpi maypipas, hinaspa Satanáspa willakuyninkuna apasqanpi kananchikpaqmi churanman karqan. Churasqa mana iñiywan iskayrayaywanmi runakunapa yuyayninkuman tarpusqa kanman karqan, hinaspa mana reqsisqa mana allinkunaq tarpuyininkuna cheqaq kaypa rantinpi sayanman karqan.” Manuscript Releases, volume 20, 17–22.

Iskay kaq qatiqpa wiñay kawsayninmi astawan hatun mana kasukuyta reqsichin. Ezequielpa rikch’aynin wasi ukhunpi rikuchisqa espiritismonta sut’inchaymi kayta: “Hermano Daniellswan Hermano Prescottwanqa kawsayninkumanmi espiritista rikch’akuq yuyaykunata awaykuchkarqanku, hinaspa llaqtanchikta sumaq yuyayman pusachkarqanku; chaykunapa atispaqa akllasqakunatapas llullachinman karqan.” “Sapa p’unchay” nisqamanta llulla qhawariywan tinkisqa espiritismonta chaypaq unanchanmi, imachus atispaqa akllasqakunatapas llullachinman karqan. Payqa huñunmi Kelloggpa kallpachasqan panteismopa espiritismonta, Prescottwan Daniellskuna “sapa p’unchay” nisqata Cristopa santuario ministiryonnin kasqanman sut’ichayta kallpachashaqtin.

Paykunamanmi librukunata ama llamk’anankupa, chaywanmi rimasharqa Prescottwan Daniellswan Uriah Smithpa libronta, *Daniel and the Revelation* nisqata, wakmanta qillqanankupa kallpachakuyta, paypa yachachisqanta chinkachinankupa, mayqinpi “the daily” nisqata reqsichirqan, hinallataq Miller reqsichisqan hina. Laodiceapa historiata musuqmanta allichay munaqkunapa, Isaiaspa “yachaqkuna” nisqan hina reqsichisqakuna, Adventismopi mana yachaqkunapa hawanpi musphay atiyta rurashqaku; imaraykuchus historiapa willakuyninpa testimoniunta pantachispa reqsichirqaku, rinriykuna ushayta munaqkunata, pisilla yachayman churasqakunatawan yuyachinankupa “the daily” nisqa yachayqa mana ancha importantechu, chaymanta Millerpas mana allinchu karqa nispaspa. Chay musuqmanta allichay llamk’ayqa Miller rikuchisqa q’upa ukunmanta hukninmi, mayqinta allpa pichana apaq runa pichanan karqa, Diospa

atiynin rikurimuynin *Midnight Cry* nisqapi kutimuyta yapamanta rurakusqan p'unchawkunapi.

Qatiq qillqapiqa, Laodicea Adventismopa iskay kaq mirayninmanta yuyaychayniykutaqa qatiqllam rikusunchik.

“Ñawpaqman riy’ nisqa willakuyqa kunankamapas uyarikuspa yupaychasqa kananmi. Kay pachapi imaymana kawsaykuna pasakusqankumanta, llank’ayta mañan, chay hukniray rurakuykunata tupachinapaq. Señorqa espiritupi allin k’askasqa, sut’i rikuyuniyuq runakunatam munan, Espíritu Santopa llank’asqan runakuna, paykunaqa cheqaqtapuni hanaq pacha-manta musuq mana-ta chaskisqankuta. Chayhina runakunapa yuyayninkumanqa Diospa Siminqa k’anchayta lliphiykachan, ñawpaqmanta aswan achkata qhawachispa, allin waqaychasqa ñanta reqsichin. Espíritu Santoqa yuyayman sonqomanpas llank’an. Pachaqa chayamunña, Diospa kachakusqankuna rayku qillqasqa rolloqa pachaman kicharisqa kasqanpaq. Yachachiqkuna yachay wasikunapiqa hayk’aqpas mana watasqa kananchu, ñawpaqmanta yachasqa sapallanta yachachinankupaq nisqa kaspas. Kay hark’akuykunaqa chinkachun. Diosmi kachkan willakuyta qunanpaq, imatachus llaqtan rimananpaq. Ama mayqan ministro pasaqa watasqa hina yuyachunchu, nitaj runakunapa tupunwan tupuysqa kachunchu. Evangelioqa hunt’akunanmi, Diospa apachimusqan willakuykunaman hina. Imatachus Dios kunan p’unchaypi kamachinkunaman rimananpaq qon, ichapas iskay chunka watakuna ñawpaqmanqa mana kay pacha cheqaq chiqaq kaychu karqanman, ichaqa kayqa Diospa willakuyninmi kay pachaqaq.”

The 1888 Materials, 133.